

Protestantse
Kerk

Geloof·Hoop·Liefde

Veilig Jeugdwerk

Je moet er niet aan denken: seksueel misbruik in je jeugdwerk. Je werkt enthousiast in het jeugdwerk in je gemeente of organisatie en dan staat ineens de wereld op zijn kop. Misbruik van kinderen en jongeren raakt onze diepste emoties. Gevoelens van onmacht komen dan snel naar boven. Het liefste denken we er dan ook niet te veel over na.

Je moet er wél aan denken

We willen allemaal prettig en veilig jeugdwerk. En we hebben het beste met de kinderen voor. Toch helpt het dan juist wél om na te denken over de veiligheid in jouw jeugdwerk. Waar je geen woorden voor hebt, is ook lastig om te zien en te herkennen. Veilig jeugdwerk vraagt om gesprek, bezinning en soms maatregelen. Het project Veilig Jeugdwerk wil hieraan bijdragen door gesprek te stimuleren en mogelijkheden te bieden om bewustzijn en beleid te vergroten. Veilig Jeugdwerk biedt informatie en instrumenten die helpen bij het voorkomen, herkennen en melden van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Uitgangspunt voor het project Veilig jeugdwerk is het liefdesgebed: *'Heb de Heer, uw God, lief met heel uw hart en met heel uw ziel en met heel uw verstand. Dat is het grootste en eerste gebod. Het tweede is daaraan gelijk: heb uw naaste lief als uzelf'* (Mattheüs 22: 37-39).

Vanuit het geloof in God, willen we onze naaste liefhebben. Dat liefhebben in het jeugdwerk heeft vanzelfsprekend betrekking op kinderen en jongeren. In het jeugdwerk is er zorg en ontferming voor kinderen en jongeren, met aandacht voor de onderlinge verhouding, met respect voor het kind en voor de jongere.

Veilig jeugdwerk gaat over ontferming over kinderen en jongeren die ons zijn toevertrouwd, zoals een goede vader zich over zijn kind ontfermt.

Het Programma Jeugdwerk Protestantse Kerk in Nederland werkt in het project samen met SMPR en partnerorganisaties, zoals JOP, HGJB, CGJO en EA en maakt gebruik van het landelijke project 'In Veilige Handen' voor vrijwilligersorganisaties.

Seksueel misbruik

Als het gaat over seksueel misbruik dan denken we al snel aan de ergst denkbare vormen, zoals verkrachting of gedwongen masturbatie. Maar seksueel misbruik is veel breder dan dat: het gaat ook om opmerkingen met een seksuele lading, onopzettelijk overschrijdend gedrag en (relationeel) overwicht.

De definitie van seksueel grensoverschrijdend gedrag is:

Elke vorm van seksueel gedrag of seksuele toenadering, in verbale, non-verbale of fysieke zin, opzettelijk of onopzettelijk, die door de persoon die het ondergaat als ongewenst of gedwongen wordt ervaren; en/of plaatsvindt binnen een ongelijke machtsverhouding (volwassene-minderjarige, hulpverlener-cliënt, leerkracht-leerling, trainer-pupil, leiding-jeugdlid, e.d.); en/of andere handelingen of gedragingen van een soortgelijke aard als die strafbaar zijn gesteld in het Wetboek van Strafrecht.

Daarbij zijn vier punten belangrijk om te onthouden:

1. Niet alleen fysieke aanraking valt hieronder, ook verbale seksuele toenadering.
2. De intentie van degene die zulk gedrag vertoont, is niet belangrijk om te bepalen of het gaat om seksueel grensoverschrijdend gedrag, het kan wel van invloed zijn op de maatregelen die je ertegen neemt.
3. Het gaat om de beleving van degene die het ondergaat: voelt die het gedrag als dwingend en / of ongewenst?
4. In sommige gevallen is ook die beleving niet doorslaggevend: als er sprake is van een ongelijke machtsverhouding is het gedrag sowieso grensoverschrijdend. Ook als een jongere razend verliefd is en het gedrag juist wel wenst, kan er goed sprake zijn van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Betekent dit dat je een kind nooit meer kunt aanraken? Nee, dat zeker niet. Het ene kind is juist gebaat bij een aai over zijn bol of een troostende arm om zich heen, maar een ander kind houdt er niet van om aangeraakt te worden. Het is belangrijk dat we gevoelig zijn voor deze behoeften én grenzen.

Wat biedt Veilig Jeugdwerk?

Het project Veilig Jeugdwerk ontwikkelt instrumenten en biedt informatie die inspelen op 3 aspecten van je gemeente of organisatie:

- Cultuur
- Beleid
- Deskundigheid

Voor het aspect **cultuur** zijn informatie en werkvormen beschikbaar die het mogelijk maken om een gesprek op gang te brengen tussen professionals, vrijwilligers, ouders en kinderen, om het onderwerp te agenderen, om een risico-inventarisatie op te zetten en om te communiceren over het onderwerp.

Bij **beleid** gaat het om instrumenten die ingezet kunnen worden op het gebied van werving en selectie, het maken van omgangsregels en een gedragscode, het opzetten van of aansluiten bij een meldprotocol en het aanwijzen van een vertrouwenspersoon en een meldpersoon.

Deskundigheid wordt bevorderd door training maar ook door het in kaart brengen van het netwerk. Waar kun je terecht, met wie kun je overleggen over preventief beleid, maar ook over situaties die met misbruik te maken hebben? Veilig Jeugdwerk biedt hierover informatie.

Meldprotocol

Veilig Jeugdwerk ontwikkelt een meldprotocol voor seksueel misbruik in het plaatselijk jeugdwerk van gemeenten die bij de Protestantse Kerk in Nederland horen. Dit meldprotocol ligt in het verlengde van het meldprotocol voor seksueel misbruik in pastorale relaties maar gaat over misbruik in het jeugdwerk. Misbruik van kinderen en jongeren vereist een specifieke aanpak.

Het meldprotocol bevat een stappenplan dat als handvat dient in geval er sprake is van vermoedens of kennis van seksueel misbruik in het jeugdwerk. Het is opgebouwd uit een beginschema en 3 mogelijke vervolgroutes.

Het beginschema biedt stappen voor de ontvangst van een melding tot en met de taxatie en de keuze voor een vervolgroute. De vervolgroutes worden ingezet wanneer de melding niet wordt bevestigd (route 1), de melding wordt bevestigd (route 2) of de melding niet wordt bevestigd maar er wel twijfels zijn gerezen (route 3).

Naast deze routes bevat het meldprotocol bijlagen met gesprekstips, communicatietips, relevante regelgeving en belangrijke colleges, organen en commissies.

Toolkit

Steeds vaker komen er vragen over veiligheid in het jeugdwerk. Bijvoorbeeld: "Bij ons in de gemeente werken veel vrijwilligers met kinderen. Is het verstandig om hen een Verklaring Omtrent Gedrag aan te laten vragen?"

Deze vragen geven aan dat we meer en meer bewust zijn van de mogelijkheid dat seksueel grensoverschrijdend gedrag ook bij ons kan voorkomen, ook onze kinderen en jongeren kan treffen.

Als organisatie of gemeente ben je verantwoordelijk voor wat er in je jeugdwerk gebeurt, maar het blijkt niet altijd makkelijk om het onderwerp 'seksueel misbruik' te bespreken. In de gemeente zijn we broeders en zusters, in organisaties werken enthousiaste mensen met hart en ziel voor de jongeren. We willen hen niet afschrikken.

Toch is het belangrijk om dit onderwerp wél aan te gaan. Daarom ontwikkelt Veilig Jeugdwerk een toolkit met informatie en werkvormen over hoe je op een goede manier aan de slag kunt met dit onderwerp.

Meer info

Wil je meer informatie over Veilig Jeugdwerk? Kijk dan eens naar het artikel 'Als iemand te ver gaat' in het JOP COACH Magazine, te bestellen via de [webwinkel](#).

De bijlagen zijn te downloaden via de [website](#) van JOP.

Heb je vragen of opmerkingen? Stuur dan een e-mail naar: veiligjeugdwerk@pkn.nl.